

Gemeente van Christus,

Vanmorgen pakken we de draad weer op en lezen een stukje verder in de 1e Johannesbrief. We waren een vorige keer misschien wel verrast door de uitspraak in 1 Joh 3:16 waar we lazen: “Hieraan leerden wij de liefde kennen, dat Hij voor ons Zijn leven heeft gegeven. [En dan komt het] Ook wij moeten voor de broeders het leven geven”. Johannes trekt het elkaar liefhebben wel heel ver door.

Het elkaar liefhebben, begint ook dit gedeelte nog even mee, “laten we niet liefhebben met het woord of met de tong maar met de daad en in waarheid” maar dat wil ik verder bewaren voor volgende keer als het in H4:7-21 opnieuw over de liefde gaat.

Wat me nog wel even opvalt, is wat we lezen in vs. 20, eerst nog vs. 19: “En hieraan weten wij dat we uit de waarheid zijn en zo zullen wij ons hart voor Hem geruststellen”. Als je elkaar liefhebt dan mag je zekerheid hebben dat je bij God welkom bent op de dag van het oordeel, dat is wat hier staat. Het elkaar liefhebben is dus belangrijk als het gaat over het hebben van zekerheid over je eeuwige bestemming.

En dan vs. 20: “Want als ons hart ons veroordeelt, God is meer dan ons hart en Hij weet alle dingen”. Dat vond ik een verrassend vers.

We hebben Johannes al een beetje leren kennen als iemand die de zonde heel erg vindt en het heel belangrijk vindt dat zijn hoorders op de weg van het licht wandelen. En dan vond ik het bemoedigend dit vers te lezen, “als ons hart ons veroordeelt God is meer dan ons hart en Hij weet alle dingen. Ook al denken we zelf dat we tekort schieten in liefde, God weet alle dingen, weet hoe het echt in ons hart is.

Misschien denken wij ook wel eens ik schiet tekort in het liefhebben van de ander, dichtbij of verder af, maar kijkt God ook zo? Of kan het dus zijn dat Hij milder oordeelt over ons dan wij zelf? Een gedachte die u en jou ook graag meegeef.

In deze preek wil ik echter vooral focussen op het tweede gedeelte dat we lazen, H4:1-6. Voordat we naar gaan kijken, nog dit. Voor Johannes zijn twee dingen belangrijk, dat vinden we heel duidelijk in vs. 23: “En dit is Zijn gebod: dat wij geloven in de Naam van Zijn Zoon, Jezus Christus, en dat wij elkaar liefhebben zoals Hij ons een gebod gegeven heeft”. Geloven en liefhebben dus. Niet alleen geloven, soms wordt wel eens gezegd dat het daar alleen maar om gaat; ook niet alleen elkaar liefhebben, soms wordt wel eens gezegd dat het daar alleen om gaat, nee bij Johannes is het heel duidelijk beide en even belangrijk: geloven en liefhebben.

Nou dat liefhebben, daar gaan we het dus volgende keer nog een keer over hebben, vandaag gaat het om het juiste geloven. En daar gaat het over in H4:1-6.

“Geliefden, geloof niet elke geest maar beproef de geesten of zij uit God zijn”. En dan moeten we bij geesten niet aan spoken of demonen denken of zo maar wat we lezen in vs. 6: “Hieraan herkennen wij de geest van de waarheid en de geest van de dwaling”. Johannes legt ook uit waar hij aan denkt: “Want er zijn veel valse profeten in de wereld uitgegaan” en concreet denkt hij [3] elke geest die niet belijdt dat Jezus Christus in het vlees gekomen is en dat is de geest van de antichrist zegt hij.

Het gaat hier om het docetisme, een gedachte die in die tijd leefde dat Jezus niet echt mens is geworden. Hij leefde wel op aarde maar was niet echt mens. In de 2^e Joh. brief hoorden we ook al dat dit een gedachte is waar Johannes tegen in gaat. Nou, dat is iets wat in onze tijd niet echt speelt. De gedachte dat Jezus niet echt mens was. In onze tijd is het eerder andersom en leeft eerder de vraag was Jezus wel echt *God*?

Nou zou je kunnen zeggen, dan kunnen we eigenlijk zo veel met dit gedeelte. Maar als Johannes zegt “geloof niet elke geest maar beproef de geesten of ze uit God zijn” kunnen we dat denk ik breder opvatten.

Wat ik nog wel even wil zeggen, zo kijken is dus kijken naar wat niet goed is. Je zou ook kunnen kijken naar wat wel goed is in de kerk en in de wereld maar we kijken dus vanmorgen door deze lens van Johannes, wat is er niet goed, wat is er niet uit God zegt Johannes.

Laten we allereerst dicht bij de tekst aansluiten, zijn er dingen die niet goed zijn in de verkondiging, in wat hier geleerd wordt? De verkondiging die u hoort in deze gemeente door mij, door mijn collega, door de gastvoorgangers. En is er inderdaad altijd eenheid in de verkondiging of zit er soms ook wel eens een spanning tussen wat verschillende voorgangers zeggen. Wat denkt u?

Beproef de geesten of ze uit God zijn dat blijkt nog niet zo makkelijk te zijn. Christenen kunnen onderling nogal verschillen van opvatting, zelfs tegengestelde opvattingen hebben over wat goed is. Denk aan het gesprek dat we 3,4 jaar geleden gevoerd hebben rondom het thema homoseksualiteit en heel veel gemeenten worstelen met deze thematiek. Of recent, voor wie het gevolgd heeft, het huis van de Christelijke Gereformeerde Kerken staat in brand omdat men er in de discussie over de vrouw in het ambt niet uitkwam.

Of om iets anders te noemen er zijn voorgangers die in september vorig jaar een verklaring “evangelie en extreem-rechts gaan niet samen” ondertekenden en er zijn ook voorgangers die zich niet helemaal konden vinden in die verklaring en dat niet deden.

Beproof de geesten of ze uit God zijn, op de ouderenkring die wat voorloopt in de behandeling van de brief, hebben we al even geoefend met dit gedeelte. Ik vroeg welke geesten ziet u in deze tijd, in de maatschappij, wat zijn dingen van de tijdgeest waarin we leven. Want we hebben elkaar nodig denk ik als gemeente om dat scherp te krijgen. We hebben het ook nodig van elkaar te horen wat een ieder als tijdgeest ervaart. Daarom is het ook goed om dat op de bijbelkringen te doen.

Iemand antwoordde: Het individualisme. Vroeger had men meer aandacht voor elkaar en tegenwoordig is men bezig met zijn eigen ding en is men druk, druk, druk.

Je hoort het vaker, het individualisme. Tegelijk vroeg ik, maar herken je dat dan ook in je eigen buurt? En dat blijkt toch niet altijd het geval te zijn. En kijken mensen wel om naar elkaar. En wij zelf, wat doen wij?

Maar het is waar, het individualisme is wel een verleiding, kan een verleiding voor ons zijn misschien herken je dat omdat je zo bezig bent met je eigen projecten maar individualisme matct niet goed met het christelijk geloof. Dat altijd oog wil hebben en houden voor de ander.

Ook de ander dichtbij. Individualisme is ook een bedreiging voor relaties. We zien heel veel huwelijken stranden ook onder christenen. En dat heeft ook te maken met individualisme, *kan* daar mee te maken hebben. Als je heel erg bent gericht op je eigen ontwikkeling en wensen, en als daar niet helemaal aan voldoen wordt, kan worden, kan het gebeuren dat partners uit ontevredenheid uit elkaar gaan.

Dit is natuurlijk een onderwerp wat een grotere bespreking vraagt een kwetsbaar onderwerp ook maar het gaat mij even om een hoofdlijn die je ziet in de wereld waarin wij leven. De geest van deze tijd.

Individualisme je kunt dat misschien op groter niveau terugzien en dan denk ik aan het nationalisme wat je nu veel ziet opkomen, het benadrukken van het belang van de eigen groep. Het is ook een spannende politieke discussie. Maar de vraag die ik stel: Is er dan nog wel genoeg oog voor de nood van anderen, de nood in de wereld?

En op wereldniveau, Er is nu iemand aan de macht gekomen die de wereld verdeelt in winners en losers. En dat lijkt me niet echt een gezond wereldbeeld. Dat lijkt me ook geen *christelijk* wereldbeeld.

En aan de andere kant van de wereld hadden we al Poetin die bezig is met denken vanuit het ik, zelfhandhaving, macht en bereid is over alle grenzen te gaan om dat te borgen. Als we het hebben over de geesten van deze tijd, we leven in onzekere tijden.

Ik ga even in het bijzonder naar de jongeren. “Beproof de geesten of ze uit God zijn” een beetje moeilijke taal, ik zal het uitleggen. Er komt een stroom informatie elke dag op jullie af en op ons allemaal trouwens. Via de sociale media een stroom van filmpjes, verhalen. En dat kan fantastisch zijn en leuk en nuttig prima maar mijn vraag is: Ben je ook kritisch op wat je allemaal te zien krijgt, en te horen krijgt aan idee-en. Ben je een beetje kritisch op wat je volgt en wie je volgt. Ik wil je daartoe wel uitdagen. Dat je jezelf de vraag stelt: Matcht dit nou met het christelijk geloof wat ik nu tot me krijg, tot me neem. Kritisch zijn dat is waar Johannes ons toe oproept.

•

Ik dacht zelf als voorbeeld als het gaat om het beproeven van de geesten van deze tijd aan het gender-denken. En ik bedoel dan dat denken dat zegt, je bepaalt zelf of je jezelf als een man of vrouw ziet of wat anders, non-binair. Eigenlijk heeft dat ook weer met dat individualisme te maken. En met subjectivisme, d.w.z. als jij vindt dat je het bent dan ben je dat. Alsof er geen biologie bestaat. Of zoals wij als gelovigen zeggen alsof er geen schepselmatigheid is. Ook rondom dit onderwerp is natuurlijk meer te zeggen en met meer precisie te spreken maar het gaat mij weer even om die gedachte in zijn meest uitgesproken [extreme] vorm.

•

Waar ik ook aan moet denken en dat is heel wat anders, is hoe er gedacht wordt over ouderen. En met ouderen wordt omgegaan. We zien een verschraving van de zorg. Hoe beleeft u dat? We zien het aantal verzoeken tot euthanasie toenemen en er loopt nog steeds de discussie over een voltooid leven wet. Gelukkig gaat dat momenteel niet zo hard. Ouderen kunnen de indruk krijgen dat ze er niet meer doen, dat ze de maatschappij tot last zijn. Welke gedachte ziet hier achter, vraag ik me af, welke geest? Is de mens alleen waardevol en interessant als ie vitaal is, als die economisch bijdraagt? Maar dat staat haaks op het christelijk denken.

Er wordt wel geopperd om niet meer te denken in 3 levensfasen, de fase kinderen tot volwassen worden, de fase middelbare leeftijd, de fase ouderen maar in 4 levensfasen waarbij wordt onderscheiden tussen ouderen en de heel ouderen. Dat lijkt me heel goed dat we ons maatschappij inrichten op de hogere leeftijd die mensen halen. Zodat iedereen er toe doet, er toe blijft doen.

•

Van het ene voorbeeld naar het andere, ik wil nog iets heel anders noemen en dat brengt ons weer een beetje meer naar de kerkelijke context. “Geloof niet elke geest, valse profeten, kun je dan misschien ook denken aan complottheorieën in combinatie met eindtijdtheorieën. Je hoorde daar veel over in de coronatijd.

Soms worden dan allerlei bijbelteksten aan elkaar vastgeknoopt en allerlei getallensymboliek opgemerkt en dat wordt dan teruggezien in de tijd waarin we leven. Ook de positie van Israël speelt vaak een rol in eindtijdgedachten. Dit allemaal is ook weer zo’n onderwerp waar christenen nogal verschillend over kunnen denken.

Dit alles roept misschien de vraag op “Beproof de geesten of zij uit God zijn” hoe moet je dat dan doen? En dan zal iemand ook het antwoord geven, gewoon het Woord lezen. Ja, maar dat is meteen ook de lastigheid. Want iedereen legt de Bijbel weer anders af uit of misschien kun je wel eens zijn over de uitleg en is het eerder zo dat iedereen verschillend gezag toekent aan bepaalde bijbelgedeelten. Zo werkt dat vaak. Hoe gaat zo iets op een bijbelkring?

Johannes dat zeg je nu wel maar hoe moeten we dit doen dan? Geen makkelijk gedeelte vanmorgen. Maar Johannes daagt mij ook uit, daagt *ons* uit, beproef de geesten, maak onderscheid tussen wat waarheid is en wat dwaling is.

Want natuurlijk is niet elke uitleg even goed daar heb je ook de verkondiging voor. En misschien kunnen we toch wel eens worden, bepaalde dingen, bepaalde geesten van deze tijd zijn niet goed, herkennen wij niet als uit God, kunnen we niet met God in verbinding brengen. Misschien kunnen we toch wel iets met elkaar vaststellen. Wat denkt u?

•

Ik wil nog twee dingen zeggen over dit gedeelte. In vs. 4: “Lieve kinderen, u bent uit God en u hebt hen overwonnen, want Hij die in u is, is groter dan hij die in de wereld is”. Hier zien we weer dat punt van de overwinning terugkomen wat we ook al eerder tegenkwamen in H2.

“U bent uit God en hebt hen overwonnen”. Soms wordt er heel besmuikt gedaan over het overwinningsgeloof in ons soort gemeenten (of ter rechterzijde). Maar het is in ieder geval voor Johannes geen enkel punt om dat zo te zeggen en hij is trouwens niet de enige in het NT. U hebt hen overwonnen. Dat is machtig. Wat zit er een power in deze woorden, in dit denken. U hebt hen overwonnen, u bent bestand tegen de valse geluiden, u kunt standhouden tegen foute gedachten, invloeden sterker nog u bent bij machte deze gedachten te overtroeven. U hoeft zich niet te laten overweldigen. De waarheid is sterker dan de leugen en zal blijven bestaan.

En dat komt door degene die in u is want die is groter dan die in de wereld is. Dat is geheim van onze overwinningsmacht. En dan gaat het om de Heilige Geest dat is degene die in u is. Die is sterker dan de geest van de antichrist zoals Johannes hem noemt. En achter de geest van de antichrist doemt de gestalte van de boze zelf op.

Wat een bemoediging, als wij dus op zoek zijn naar wat God wil, naar wat goed is, naar wat uit God is, dan staan wij aan de kant van de machtigere. Dan is dat ook wat toekomst heeft. Dan worden we gesteund door de Heilige Geest die ons door het geloof geschonken is.

En dan gaat het verder. “Zij zijn uit de wereld, daarom spreken zij uit de wereld, en de wereld luistert naar hen. Wij zijn uit God, wie God kent, luistert naar ons, wie niet uit God is luistert niet naar ons”.

Zij zijn uit de wereld, die valse profeten, zij denken vanuit de wereld, dat is hun referentiekader, hun denkwereld, zij spreken de taal van de wereld. En de wereld luistert naar hen. Naar ons luistert de wereld niet zegt Johannes alleen die uit God zijn, luisteren naar ons.

Intrigerende verzen. Misschien hebben we er ook wel veel moeite mee, dat kenmerkende zwart-wit denken van Johannes.

Maar het lijkt er dus op dat de meesten, de wereld luistert naar de valse profeten. Die valse stemmen hebben dus succes. En dat is dus niet zo voor degenen die uit God zijn. Daar wordt niet altijd naar geluisterd. Die hebben niet altijd succes, die hebben niet altijd verbinding met de wereld.

Als kerk willen we op zich ook graag verbinding maken met de wereld om ons heen, met mensen die niet geloven. Er wordt ook gezegd dat we de taal in ieder van deze tijd moeten spreken. En het is inderdaad goed om geen onnodige drempels op te werpen als kerk. Wat soms ook best wel een uitdaging is.

Maar het kan dus zijn dat je niet altijd verbinding kunt maken met mensen buiten geloof en kerk. Voor Johannes is heel logisch dat die verbinding er dan niet is. Want het is niet vreemd als mensen niet willen luisteren naar “ons” zegt Johannes, naar de boodschap die ze horen in de kerk want misschien willen zij die boodschap gewoon niet horen, matcht dat niet met hun manier van denken en leven, met wat ze willen.

Je moet er dus niet vreemd van op kijken als je als kerk een minderheid bent. Dat kan ook een bepaalde ontspanning geven, dat was dus toen al.

En ik hoor er ook in wees er niet krampachtig mee bezig om altijd de verbinding met de wereld te hebben. En het hoeft dus ook niet altijd per se goed zijn als die verbinding er is. En dat is wel een spannende. Want we zijn allemaal kind van deze tijd en we willen zo veel mogelijk aansluiting hebben en vinden bij de mensen van deze tijd.

En als kerk moet je ook willen leren van de wereld om je heen. Daar hoor je Johannes niet over maar wat goed is in deze wereld mogen we ook voor open staan als kerk en waarderen als kerk maar je moet dus niet alles in krampachtig de agenda van de wereld willen volgen. Om een voorbeeld te noemen.

Ik las dat binnen de lutherse kerk van Zweden erover wordt nagedacht om ook polyamoreuze relaties in gaan te zegenen, dus relaties tussen meerdere personen. Vanuit de gedachte dan zijn we pas echt een inclusieve kerk. En dan denk ik: Hoe ver wil je gaan als kerk, hoe ver kun je gaan? Hoe ver moet je gaan?

•

De hoofdboodschap van dit gedeelte is, wat ik tegen de jongeren al zei: Wees kritisch op wat zich allemaal aandient aan idee-en, visies, meningen. Laat je je er niet door overweldigen. Ik zou ook willen zeggen: Sluit je je er ook niet gelijk voor af, sluit je niet af voor goede inzichten maar blijf wel nadenken. En we mogen dus ook dingen afwijzen waarvan we zeggen, dit is niet in de geest van het geloof, dit is niet in de geest van God.

En hierbij mogen we dus dat weten de Geest van God in ons woont. Je staat niet moederziel alleen in het nadenken over wat van God is en wat niet. Maak daar ook gebruik van, laat je door die Geest leiden [bidden ook] en wij met elkaar. Wat heeft de Geest mij, ons, te zeggen in deze tijd en met de vragen van deze tijd?

Beproof de geesten of zij uit God niet. En het misschien niet altijd makkelijk, het is misschien ook zoeken met elkaar maar we worden er vanmorgen allemaal wel weer toe opgeroepen.

Amen.